

Gwybodaeth i Gleifion

Endosgopi gastroenteroleg

Gastroenteroleg

Mae'r daflen wybodaeth hon wedi'i hanelu at unrhyw un sydd ar fin cael triniaeth endosgopi ac sydd ar hyn o bryd yn cael therapi i leihau ei risg o ddatblygu clotiau gwaed.

Mae'r daflen wybodaeth hon yn rhannu gwybodaeth o ganllawiau cymeradwy a ddatblygwyd gan Gymdeithas Gastroenteroleg Prydain (BSG) a diweddariad i ganllawiau Cymdeithas Endosgopi Gastroenteroleg Ewrop (ESGE) 2021.

Y driniaeth:

Endosgopi gastroenteroleg yw archwilio'r oesoffagws, y stumog, y coluddyn bach neu fawr. Er mwyn gallu edrych ar y rhannau hyn o'r corff bydd angen i'ch tîm clinigol ddefnyddio dyfais arbennig sydd â camera bach iawn ar y pen y gellir ei mewnosod yn eich corff i ddarparu delweddau gweledol i'r arbenigwr eu gweld wrth i'r ddyfais gael ei symud ar draws yr ardal y mae angen ei harchwilio.

Mae'r camera endosgopi wedi'i osod ar diwb hyblyg iawn ac nid yn unig y gellir ei symud yn hawdd ond gall hefyd gymryd samplau o feinwe a chyflawni mân driniaethau o fath llawfeddygol o fewn y corff.

Defnyddir y driniaeth i roi diagnosis a thrin amrywiaeth o gyflyrau gastroenteroleg gan gynnwys canserau, wlsrau, polypau a rhwystrau oherwydd cerrig bustl.

Mae'n bwysig i unrhyw un sydd ar fin cael endosgopi gastroenteroleg ac sy'n cael therapi gwrthblatennau neu wrthgeulo, drafod hyn gyda'i glinigydd.

Therapi gwrthblatennau a gwrthgeulo:

Rhestrir y therapïau a ddefnyddir amlaf isod, ond os oes gennych unrhyw ymholiadau, gofynnwch i'ch clinigwr.

Mae cyffuriau gwrthblatennau yn cynnwys:

- ☐ Aspirin
- ☐ Clopidogrel
- ☐ Prasugrel
- ☐ Ticagrelor

Fe'u defnyddir i helpu i atal trawiadau ar y galon, strôc a rhwystro pibellau gwaed, mewn cleifion sydd mewn perygl o'r cyflyrau hyn.

Mae cyffuriau gwrthgeulo yn cynnwys:

- ☐ Warfarin
- ☐ Heparin
- ☐ Rivaroxaban
- ☐ Apixaban
- ☐ Edoxaban
- ☐ Dabigatran

Fe'u defnyddir i atal clotiau gwaed a strôc mewn cleifion sydd mewn perygl ag amrywiaeth o gyflyrau gan gynnwys ffibriliad atrïaidd (AF), falfiau'r galon amnewidiol mecanyddol, thrombosis gwythiennau dwfn (DVT), ac embolws ysgyfeiniol (PE).

Risgiau i gleifion ar gyffuriau gwrthblatennau neu gyffuriau gwrthgeulo sy'n cael endosgopi:

Mae cyffuriau gwrthblatennau a gwrthgeulo yn lleihau ceulo'r gwaed ac yn cael eu defnyddio ar gyfer rhai cyflyrau meddygol lle mae'r risg o glotiau gwaed yn uwch.

Mae'r corff yn naturiol yn ffurfio clotiau gwaed i'n helpu i wella megis ar ôl torri'r croen wrth gwmpo neu gael cwt. Mae'r corff yn defnyddio'r math hwn o geulo'r gwaed yn naturiol er mwyn rhoi'r gorau i waedu. Fodd bynnag, pan fydd y corff yn ffurfio clotiau diangen a all fod yn beryglus, mae gwrthblatennau neu wrthgeulyddion yn helpu i leihau gallu'r gwaed i geulo mor gyflym ac felly'n lleihau'r risg o glotiau gwaed peryglus i'r unigolyn.

Ar ôl triniaeth endosgopi gastroenterol o'r fath, efallai y bydd angen i'r corff ffurfio clotiau diogel i helpu'r broses wella, felly weithiau mae angen ystyried atal therapi gwrthblatennau neu wrthgeulo dros dro er mwyn cynnal yr ymateb ceulo arferol i waedu ar ôl rhai triniaethau endosgopig.

Os ydych yn cael therapi gwrthblatennau neu wrthgeulo, mae'n bwysig eich bod yn trafod gyda'ch meddyg a fydd angen i chi roi'r gorau i'r therapi dros dro.

Cwestiynau a gwybodaeth a allai fod yn ddefnyddiol eu trafod gyda'ch clinigwr:

(i) Cyn endosgopi:

- ☐ Pa driniaeth endosgopi y byddaf yn ei chael a sut y bydd yn fy helpu?
- ☐ A oes unrhyw risgiau i'r driniaeth?
- ☐ Pa gyffuriau gwrthblatennau neu wrthgeulo rydw i'n eu cymryd?
- ☐ A allaf barhau â'm meddyginiaeth yn ddiogel tra'n cael y driniaeth endosgopi
- ☐ Os byddaf yn newid neu'n rhoi'r gorau i rai neu fy holl feddyginiaeth ar gyfer endosgopi, beth yw'r risgiau?
- ☐ A oes archwiliad arall fydd yn golygu nad oes angen newid fy meddyginiaeth?

(ii) Os ydych chi'n ystyried oedi therapi gwrthgeulo neu wrthblatennau:

- Manteision atal therapi gwrthblatennau neu wrthgeulo dros dro?
- Unrhyw risgiau sy'n gysylltiedig â rhoi'r gorau i therapi a beth mae hyn yn ei olygu i chi?
- Faint o amser y gallech gael eich cynghori i oedi eich therapi.
- Arwyddion i fod yn ymwybodol ohonynt a beth i'w wneud os oes gennych unrhyw bryderon?

(iii) Os oes angen newid fy meddyginiaeth:

- Pa gyffur(iau) sydd angen i mi roi'r gorau iddynt neu eu newid?
- Pa ddiwrnod ydw i'n cymryd y dos olaf o bob cyffur?
- Pa ddiwrnod ydw i'n dechrau unrhyw feddyginiaeth arall?
- A oes angen unrhyw brofion arnaf i wirio'r ceulo gwaed, a phryd y dylid gwneud hyn?

(iv) Ar ôl endosgopi:

- Pa ddiwrnod/amser ydw i'n ailgychwyn fy meddyginiaeth arferol?
- Pa ddiwrnod/amser ydw i'n rhoi'r gorau i unrhyw feddyginiaeth amgen dros dro?
- Pa gymhlethdodau a allai ddigwydd ar ôl endosgopi?
- Beth yw arwyddion unrhyw gymhlethdodau?
- Pwy, pryd a sut y dylwn i ofyn am gymorth neu gyngor os ydw i'n amau cymhlethdod yn dilyn endosgopi?

Mae'r canllawiau hyn yn cael eu cymeradwyo gan yr elusennau Anticoagulation UK (www.anticoagulationuk.org) a Thrombosis UK (www.thrombosisuk.org), sy'n cefnogi ac yn addysgu cleifion a gweithwyr iechyd proffesiynol am gyflyrau meddygol sy'n gysylltiedig â cheulo'r gwaed, a'r cyffuriau a ddefnyddir i drin y cyflyrau hyn. Mae copi llawn o'r canllaw ar gael yn:

www.bsg.org.uk/resource-type/guidelines

**Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg/
This document is available in English**